

quam agnovi vos; vestras personas non cognosco. Ita alienus ab omni se affectu, propensio neque exhibet.

91. Chryso.

Tertiò. D. Chryso. in Imperfecto homil. 19. Sciendum, quia peccatores nescit Deus, quia indigni sunt, ait, ut cognoscantur à Deo. Quomodo te Deus cognoscat, cum tu Deum cognoscere nolis? Sicut enim omnes homines naturaliter cognoscunt Deum, non autem videntur verè cognoscere, quia non digne colunt, sicut servi Dominum, sicut factura factorem; & hoc est secundum naturam quidem cognoscere, non autem secundum voluntatem: sic & Deus naturaliter omnes cognoscit, sed non videtur eos cognoscere, quia non eos diligit, quasi factus facturam, quasi Dominus proprios servos. Non cognoscit eos Deus, quia digni non sunt tanta excellentia, ut cognoscantur à Deo.

Deus in peccatis iniquos non cognoscit quia ipse cum non cognoscit eis ut ei serviant.

92.

Deus non est occulta malitia nostris sed omnia manifesta.

Quartò. Ipsi falsi prophetæ deambulabant in mundo induti vestimentis ovium, cum intrinsicus essent lupi rapaces; in illa autem extrema die iudicij, cuncta manifesta apparebunt; & ideo intrinsicæ eorum malitia jam palam in oculos cunctorum prodibit, & in pellibus luporum potenter veniunt. Quapropter eis Dominus ait; Nunquam novi vos, id est, vestra opera nunquam agnovi, ut facta ab ovibus, nunquid Deum iudicem fallebant? Sed ut perpetrata ex malitia luporum, ob quorum nequitiam discedite à me, inquit: nemo enim confidat, quod occulat malitia sua? Deo enim aperta sunt, manifesta que omnia.

93.

Chryso.

Quanto dilata peccata differunt tanto rigidius descendit.

Quintò. Pondera, quod in illa ultima die hanc repellam, & pœnam inferet Dominus in hos falsos prophetas. Pulchrè D. Chryso. in Imperfecto homil. 10. Usque tunc sustinebo, quia grandem iram grandis dilatio precedere debet, & grandis dilatio iustus facit esse iudicium Dei, & dignorem interitum peccatorum. Deus differt jam, ut ejus iustitia videatur exactior, iniquitas peccatoris obduratior, cum bene ulus non fuerit concessio temporis ad pœnitentiam. Maxime tamen expende illa prima verba, Grandem iram grandis dilatio precedere debet. Unde est illud celebre dictum August. Deus differt iram, quia in eternum damnat. Deus ergo sustinet nostra delicta, non quia obliviscitur, sed quia homo thesaurizat sibi iram in ultimum diem, ut acerbissimè puniatur.

94.

Eccle. 5. Græcus.

Pœna dilata severior.

Ait Sapiens Ecclesiast. 5. n. 4. Ne dixeris, peccavi, & quid tibi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor, seu, ut alij legunt ex Græco, patiens exactor. Tanquam si dicat: Et si post tuum peccatum videas Deum immediate distimulare, hoc fit, ut pœnitentiæ detur locus; quam si non præstititeris, leviùs, & rigorosius fiet exactio: quantum enim magis patiens sustinet, tanto severius fiet iudicium, infigeturque pœna D. Laurent.

Laur. Iustin.

Iustin. in ligno vitæ de timore cap. 4. Lenio, ait, gradu ad vindictam mi divina procedit ira, tarditatemque supplicij gravitate compensat. Altissimus enim est patiens redditor, quia quos diu, ut convertantur, tolerat, non convertos diutius damnat, & quanto diutius expectat, ut emendentur, tanto gravius iudicabit, si neglexerint. De Civitate illa Babylonis, quæ erat mater abominationum, cum

qua Reges, & mercatores terræ fornicati sunt, dicitur de ea: Una die venient plaga ejus, mors, Apoc. 18. Inclausus, & fames, & igne comburetur, Apoc. 18. Inclinat. 8. Per quæ intelligitur universitas suppliciorum. Si enim illa civitas per tot annos extitit florentissima divitiis, & potentia, quibus dominabatur in purpura, & auro, ac byssino. Cur non paulatim verberabatur, sed in una die veniant omnes plagæ ejus? Quanto Deus ob suam pietatem sustinet, ac differt iram, tanto districtior, ac severior descendit sententia, quando proceditur ad iudicium.

QUESTIO XVIII.

Quare, dum Deus reprobos damnat, eis improbet mala sua, non quæ fecerunt, sed quæ de presenti faciunt: Qui operamini iniquitatem?

QUANQUAM aliqua lectione habeant, Operantes iniquitatem; tamen nostra Vulgata, & antiquissimi codices habent, Qui operamini iniquitatem. Cujus rei vera est solutio, quam dedi in expositione, quia Hebræi semper utuntur participiis, & verbis pro nominibus; & idem valet, Qui operamini iniquitatem, ac operarij iniquitatis, seu iniquitatis. Quod nihil aliud significat, quàm iniqui, & perversi homines. De hac re ad magnam eruditionem nostram addamus Patres.

95.

Primò. D. Hieron. Non dixit, ait, qui operati estis iniquitatem, ne videatur tollere pœnitentiam: sed qui operamini, id est, qui usque in presentem horam cum iudicij tempus advenerit, licet non habeatis facultatem peccandi, tamen adhuc habeatis afflictum. Similiter Cardinalis Hugo, Deus, dum iustitiam exercet, non dicit, se damnare ob crimina antea facta, sed solum exprimit delicta actuali operatione commissa, ne pœnitentiam deventurè videatur; cujus magna, ac excellentiæ semper in magna apud Dominum veneratione existunt, & ita, delicta per pœnitentiam ita sunt expuncta, ut amplius eorum non recordetur. Si autem Dominus promulgasset, reprobos in ignem mittere ob crimina jam commissa, forsitan alicui in mentem veniret, quod etiam ob illa peccata, quæ jam pœnitentia deleta erant, Ne ergo aliquis quid cogitet contra privilegia tantæ virtutis, ideo cavet Dominus, commemorare delicta jam facta, & solum ad ea, quæ erant in actuali operatione convertit sermonem. Ne videatur tollere pœnitentiam, & peccata per eam condonata punire. Secundò. Ne videatur peccata, castigatiōne pœnitentiæ expurgata, iterum, castigare, & punire, cum Deus non puniat bis in idipsum.

97.

Secundò. D. Anselmus. Discedite à me, ait, qui operamini iniquitatem, Non dicit, qui operati estis, quia licet modo non habeat facultatem operandi, tamen adhuc peccare vellent, si adhuc viverent. Voluntatis operibus pondatur apud Deum. De presenti ait, Qui operamini; semper Dominus in nostris actionibus maxime ponderat affectum nostræ voluntatis; plusquam ipsas actiones, ac opera. Et ideo eos damnat, & rejicit à se, quia si adhuc viverent, vel ad hoc sæculum revertentur, tota ad peccandum in eis perseveret inclinatio; & ita ipse voluntatis affectus

pro

Cap. XIX. Attendite à falsis Prophet. 481

pro operibus reputatur, tanquam si actuali exercitio in peccaminosa facta prodirent, cum ipsa voluntas omni operi sit æquivalens. Et ideo non dicitur; qui operati estis, sed qui operamini.

98. Chryso.

Tertiò Divus Chryso. homil. 19. Non dicit, ait, Discedite à me qui operati estis iniquitatem, sed qui operamini. Quia iniqui etiam post mortem non desunt esse iniqui, quia ipsi peccare non cessant, tamen peccandi propensum tenent. Tam obfirmata est in malo iniquorum voluntas, ut nec mors, nec flamma, nec frigus, nec omnia tormentorum genera possint illam in eis malam ressecare, & extinguere inclinationem, sed semper insatiabilis durat, ac perseverat.

Sapient. 22.

Sapient. 22. num. 6. dicitur: Nix, & glacies sustinebat vim ignis, & non tabescebat, ut sciunt: quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grandine. In inferno torquentur miseri reprobi; & ita obfirmata est mali iniquorum pectus ita inconcussam persistat, ut lapis, & grando, quæ liquefieri, ac emolliiri non valet. Et ita peccatorum frigore, eorum membra contabescunt, ut diuturno, ac perpetuo igne calorem non suscipiant. Obduratior est ergo iniquus, & reprobis, quàm ferrum, plumbum; & æs; si quidem hæc igne molliuntur; ac tandem consumptione pereunt, esseque desinunt. Divus Hieronymus in cap. 6. Defectus sufflatorium, ait, in igne consumptum est plumbum, frustis, à conflavit conflator: malitia enim eorum non sunt consumpta.

Iniquus ferro, ac plumbo durior.

Hieron.

per petram jacta fuerunt.

Arabicus.

Quoniam fundamenta ejus firma erant super petram.

Philo Carpath. Flaverunt venti, in eamque impetum fecerunt; nec ipsa tamen corruit; fundata enim erat super petram.

ALTER TEXTUS.

Lucæ 6. n. 47. 48.

Omnis, qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis. cui similis sit: similis est homini ædificanti domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram; inundatione autem facta, illudum est flumen domus illi: fundata erat supra petram.

EXPOSITIO.

CONCLUDIT Dominus jam suum admirabilem sermonem, Et ut attraheret homines ad ejus obsequium, proponit præmium adimplenti verba hæc, & pœnam contemneri. Omnis ergo, Indistinctè cum omnibus loquitur: Qui unquam audit verba hæc, scilicet doctrinam hanc à me traditam. Ad illam referunt hanc sententiam Christi. Imperfectus homil. 20. Divus Paschasius lib. 4. in Mathæum. Euthymius, Albertus Magnus, S. Thomas; Maldonatus verò hoc etiam refert ad omnia Christi verba. Sed probabilius est prima sententia, cum Christus dicat, verba hæc, & facit ea, hoc est; constanter observat: quia non auditores legis, sed factores justificabuntur. Assimilabitur viro, seu, ut ex Græco communiter legitur, Assimilabo eum viro prudenti, qui scit, rebus providere in futurum, qui ædificavit domum suam super petram, ad indicandam firmitatem fundamenti, hoc enim nihil aliud est, quàm quædam parabola, per quam denotatur animæ conversatio, quæ dum innititur verbis Christi, fundatur super firmam petram, quæ est Christus Jesus. Ait Jacob benedicens Joseph Genes. 49. numero 24. Sedit in foris arcus ejus, & a salsina sunt vincula brachiorum ejus, & manuum illius per manus potentis Jacob. Inde pastor egressus est lapis Israël. Pineda in cap. 29. Job num. 0 25. ait: Arina mea, acque defensionem apud tum meam minutissimam, quæ Deus est, reposuam habeo.

99.

Imperfect. Paschas. Euthym. Alb. Magn. S. Thom. Maldonat.

Græcus.

Firmissime opera nostra in Christo fundantur.

Genes. 49.

Pineda.

85

86

Matth. 7. n. 24. Omnis ergo, qui audit verba mea hæc, & facit ea, assimilatur viro sapienti, qui ædificavit domum suam super petram.

Ibid. num. 29. Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & iruerunt in domum illam, & non cecidit: fundata enim erat super petram.

VERSIONES.

Syriacus. Quisquis igitur audit hos sermones meos, eoque exequitur; assimilatur viro sapienti, qui quidem extruxit domum.

Pagnin. Vatabl. Assimilabo illum viro prudenti, qui ædificavit domum suam.

Vatablus n. 25. Descendit imber, venerunt flumina.

Syriacus. Neque cecidit: quippe ejus fundamenta silveira in Evang. Tom. 11.

100. Paschas. Alb. Magn. D. Thom. Abuleni. Cajetan. Isai. 28.

Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti. Per hæc significantur omnes aduersitates, contrarietates ac tentationes, ut aduertunt Paschas, Albertus Magnus, S. Thomas, Abulensis, Cajetanus, & alij. Et per procellas hæc frequenter denotantur in Scriptura. Isai. 28. numero 2. Ecce validus, & fortis Dominus, sicut impetus grandinis, & turbo confringens, sicut impetus aquarum multarum, & emissum super terram spaciosam. Et Psalm. 49. numero 3. Sapientia 5. num. 18. ponit Dominus hic tria, pluviam, flumina, & ventos, quia his tribus potissimum ædificia labefactantur, & concutiuntur. Moraliter verò. Per pluviam, quæ descendit, significatur, ut ait

Interlineal.

Hugo.

Isai. 8.

Albert. Mag.

Sapient. 5. Psal. 92.

Amos. 4.

Eccel. 25.

Chrysof.

Interlinealis, impugnationes, ac tentationes Diaboli habitantis in aere. Et quia hujusmodi tentationes semper sunt, ut descendamus; vel, ut ait Hugo, pluvia emollit terram; ita tentationes, ac peccata carnalia emolliunt multos. Isai. 8. numero 7. Adducet Dominus super eos aquas fluminis fortes, & multas. Prosequitur textus: Venerunt flumina, hoc est, potentium persecutio, vel tormenta, ut ait Albertus Magnus, divitiarum, ac honores, quibus super alios volunt inundare, ac eos operire. Ita ait Isaias citato cap. 8. numero 8. quod scilicet Rex Assyriorum ibi inundans super rivus Juda. Et Sapient. 5. numero 23. Flumina concurrent duriter. Et Psalm. 92. numero 3. Elevaverunt flumina, Domine, elevaverunt vocem suam. Textus sequitur: Flaverunt venti; hoc est, minarum, blanditiarum, detractiones, ac promissiones. Amos 4. numero 9. Percussit vos in vento vrente. Prosequitur textus: Et non cecidit: fundata erat super petram, quæ petra præbuit domui stabilitatem, ac firmitatem, ut contra omnia adversa immobilis persisteret? Ecclesiast. 25. numero 24. Fundamenta æterna super petram solidam, & mandata Dei in corde mulieris sanctæ. Unde ait hic Chrysostomus: Qui se edificat super Christum, nulla adversitas eum diruere potest.

Matth. 7. n. 26. Et omnis, qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam.

Ibid. num. 27. Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.

VERSIONES.

Syriacus.

Chrysofomus. homil. 25.

Euthymius.

Et quisquis audit hos sermones meos, & eos non exequitur, assimilatur viro stulto, qui extruxit. Viro similis iudicabitur stulto. Assimilabitur viro fatuo.

Varablas. Descendit imber, venerunt flumina. Theophylactus. Spiraverunt venti, & irruerunt. Arias. Proruerunt domui illi, & cecidit. Arabicus. Et percusserunt domum illam. Gildas Sapiens. Flaverunt venti, & in increpatione pegerunt in domum illam. in Eccles. ordin.

ALTER TEXTUS.

Luc. 7. n. 49. Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, & continuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna.

EXPOSITIO.

101. P ONIT Dominus sententiam contrariam superiori: Omnis, qui audit verba hæc, & non facit, quia non auditores legis, sed factores justificabuntur. Similis viro stulto. Ita etiam habet hæc nostra Vulgata, & Codices Græci. At in superiori sententia est: Assimilabo eum. Quod bene notavit Theophylactus: Non dicit, ait, assimilabo eum; sed per se ipsum assimilabitur stulto ille, qui credit quidem, non autem operatur. Ubi virtus, iustitia, ac corona est; Deus est auctor, ac totum præstat; & ideo ait: Assimilabo eum viro sapienti, qui ædificavit super petram. Ubi autem iniquitas, peccatum, ac damnatio ingreditur, homo per se ipsum ruit, ac totum operatur. Et merito stultum illum dicit: ait Euthymius: Quid enim insipientius eo, qui domum suam super arenam ædificat? & cum laborem sustineat, privatur tamen fructu, quem inde colligere oportuit. Quid miserius? Labores ædificationis sustinere, & præmio defraudari: multi enim patiuntur miserias, labores, ac afflictiones; & cum ædificent super arenam, nempe super mundanas vanitates, nil præmij æternæ salutis recipiunt; merito ergo talis, stulto viro comparatur.

102. Edificat domum suam super arenam. Quæ, cum sit fluxa, & mobilis, nullam stabilitatem domui præstat. Arena, ut ait D. Chrysostomus homil. 25. D. Paschasius lib. 4. in Matth. Albertus Magnus, & sterilis est, arida, fluxa, pulvis minutus, & grana sibi non conveniunt, nec adherent: sic & omnes sub Diabolo, ac peccatis sunt sicut arena, steriles ad fructum salutis, arida, cum nulum habeat succum virtutis; fluxa, cum peccans sit mobilis, & inconstans, & valde fluxus, ut in turpitudinem, ac peccatum cadat: pulvis minutus se fert.

103. Job. 12. Hugo. August.

minutus, nam facile æstu tentationum, ac cupiditatum rapitur: & grana sibi non adherent; omnes enim sub diabolo nec sunt unum, nec unum sapiunt, sed sunt per opiniones dispersi, ut Hæretici, qui valde in suas sectas, & errores divisi sunt. Descendit pluvia, & venerunt flumina, ac venti irruerunt in domum illam. Hoc jam est explicatum in superiori expositione. Et cecidit. Qui enim in sola fide, & scientia enixi, opera negligunt, miserè corruunt in infernum, & damnationem. Et ruina magna, absque ulla spe restorationis, quia ab imo tota structura eversa est. Job. 22. numero 16. Viri iniqui sublatis sunt ante tempus suum, & fluvius subvertit fundamenta eorum. Non solum de viro Catholico, qui opera negligit, hæc intelligit Hugo, sed etiam de Prælato, qui malè agit; quanto gradus altior, tanto calus gravior. Divus Augustinus: Quæ quis in loco altiore, tanto in periculo majori versatur.

Matth. 7. n. 28. Et factum est, cum consummasset Iesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrinam ejus.

Ibid. num. 29. Erat enim docens eos, sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum, & Pharisei.

VERSIONES.

Syriacus. Et factum est, quum absolvisset Iesuchua hos sermones, ut obstupescerent turbæ. Varablas. Et venit, cum finisset Iesus sermones hos. Euthym. Theophyl. n. 29. Erat autem docens eos, ut auctoritatem habens. Syrus. Ius, & dominium habens.

ALTER TEXTUS.

Matth. 1. n. 22. Et stupebant super doctrinam ejus. Erat autem docens eos, quasi potestatem habens; & non sicut Scribæ.

Luce 4. n. 32. Et stupebant in doctrina ejus, quia in potestate erat sermo ipsius.

EXPOSITIO.

104. CONSUMMAVIT Christus Dominus suum admirabilem sermonem in monte. Explicat Evangelista, quid inde secutum est, nempe ut turbæ, quæ huic sermone aderant, ut dixi cap. 10. quæst. 2. num. 10. supra modum admiratæ fuerint; hanc enim vim habet verbum Sylveira in Evang. Tom. II.

Græcum, quod bene exprimitur Syriacus, Varablas: Obstupescerent. Et turbæ, id est, vulgaris populus, admirantur, ut ait Chrysostomus homil. 25. & non principes, nec Scribæ, seu doctores, quia isti nunquam sciunt, alicujus celsitudinem, ac sapientiam laudare. Super doctrinam ejus, nempe tam admirabili, nova, solida, firma, ac clara, & divina: idcirco ea audita omnes obstupescerant.

105. Erat enim docens. Est periphraasis Hebræa pro docebat, & est familiaris Græcis. Et, ut advertit Franciscus Lucas, sæpe denotat perseverantiam in re aliqua. Sicut potestatem habens, non sicut Scriba. Et in hoc innuitur ratio admirationis, ut denotat illa particula enim, quia erat docens cum tanta potestate, ac excellentia super omnes Scribas, Phariseos, ac Patres eorum.

QUESTIO XIX.

Quomodo Christus Dominus erat docens in potestate, non sicut scriba, & Pharisei.

106. AD hanc difficultatem respondent primò Divus Chrysostomus homil. 25. D. Hieronymus, Beda, Abulensis quæst. 39. quod Christus Dominus docebat, ut Dominus, & ut legislator, sua propria auctoritate, ac pro libertate voluntatis suæ. At Scribæ, & Pharisei; ut post Chrysostomum advertit Abulensis, non audebant, aliquid à se dicere; sed dicebant: Hoc dicit Moyses; hoc dicunt Prophetæ. At Christus Dominus ad nullum referebat suum sermonem. Non dicebat, Moyses dicit, sed ubique ostendebat, se esse eam, qui dominium habebat. Unde Prophetæ, ut ait Theophylactus, dicebant: Hæc dicit Dominus, Christus aiebat: Ego dico vobis.

107. Secundò Divus Augustinus lib. 2. de sermone Domini in monte. S. Thomas, Cajetanus, Chrysofomus Dominus erat docens cum potestate miraculorum: nam, quæ docebat, miraculis confirmabat: nil tale Pharisei præstare poterant. Tertio Theophylactus. Docebat, non facundia verborum, sed mira libertate, qua reprehendebat miro spiritus fervore, ac efficacia, qua persuadebat, & exterius docens interius luce suæ gratiæ hominum mentes illuminabat, ac eorum affectum inflammabat.

108. Quarto Joannes Cassianus lib. 2. de incarnatione Domini. Christus erat docens in mansuetudine, ac humilitate, qua ad se homines trahebat, ac devinciebat; Scribæ verò in superbia, ac arrogantia, qua cunctos expavecebant. Quintò Christus Dominus docens quærebatur Dei gloriam, & salutem animarum; Scribæ verò hominum applausus, ac inanem jactantiam.

109. Sextò Rupertus de operibus Trinitat. lib. 1. in Evangel. cap. 19. Potestatem se privavit, ait, qui, cum quippiam ab aliquo accipiunt, illum censent militem bonum; qui autem non dederint aliquid in ore eorum, sanctificant super eos bellum. Hoc Rex iste non faciebat, idcirco sic dictum erat: Erat docens eos, sicut potestatem habens.